

CANVI DE PARADIGMA AL ZOO DE BARCELONA: ANÀLISI POLÍTICO-TÈCNIC

GISELA TORRENTS MONEGAL

Treball de Fi de Grau
Universitat Autònoma de Barcelona

Eduard Ariza
Martí Boada
Josep Antoni Pujantell

Resum:

La ciutat de Barcelona discuteix des del maig de 2015 la possibilitat d'un canvi de paradigma en referència al zoo de la ciutat. És llavors quan es presenta a la Pedrera el projecte ZOOXXI, en resposta al descontentament general per part de la població catalana envers les pràctiques del Zoo de Barcelona. La proposta d'aquest nou model porta la ciutat a un conflicte polític que implica a l'entitat del zoo actual, el nou projecte, l'ajuntament, entitats animalistes, tècnics, professionals i la societat civil.

Aquest treball ha estudiat com es desenvolupa aquest conflicte, les seves fases, els actors polítics i socials implicats, els recursos amb els que aquests s'enfronten a la problemàtica i la seva capacitat d'influència, així com les relacions que mantenen entre ells.

D'altra banda, s'inclou una proposta d'avaluació multicriteri basada en l'anàlisi dels sis objectius principals dels actors clau del conflicte: Sostenibilitat, interès econòmic, recerca i conservació, educació ambiental, benestar animal i dret animal. Aquesta eina permet avaluar els diferents models de zoo en base a múltiples criteris tant qualitius com quantitius. En aquest treball s'ha aplicat l'avaluació al model de zoo tradicional i s'ha fet una predicció dels possibles canvis de cadascun dels criteris estudiats en el model de ZOOXXI.

Paraules clau: Conflicte, ZOOXXI, política, zoo, avaluació, multicriteri.

Resumen:

La ciudad de Barcelona discute desde mayo de 2015 la posibilidad de un cambio de paradigma en referencia al zoo de la ciudad. Es entonces cuando se presenta en la Pedrera el proyecto ZOOXXI, en respuesta al descontentamiento general por parte de la población catalana frente las prácticas del Zoo de Barcelona. La propuesta de este nuevo modelo lleva a la ciudad a un conflicto político que implica a la entidad del zoo actual, el nuevo proyecto, el ayuntamiento, entidades animalistas, técnicos, profesionales y la sociedad civil.

Este trabajo ha estudiado como se desarrolla el conflicto, sus fases, los actores políticos y sociales implicados, los recursos con los que estos se enfrentan a la problemática y su capacidad de influencia, así como las relaciones que mantienen entre ellos.

Por otro lado, se incluye una propuesta de evaluación multicriterio basada en el análisis de los seis objetivos principales de los actores clave del conflicto: Sostenibilidad, interés económico, investigación y conservación, educación ambiental, bienestar animal y derecho animal. Esta herramienta permite evaluar los diferentes modelos de zoo en base a múltiples criterios tanto cualitativos como cuantitativos. En este trabajo se ha aplicado la evaluación al modelo de zoo tradicional y se ha hecho una predicción de los posibles cambios de cada uno de los criterios estudiados para el modelo de ZOOXXI.

Palabras clave: Conflicto, ZOOXXI, política, zoo, evaluación, multicriterio.

Abstract:

The city of Barcelona has been discussing since May 2015 the possibility of a paradigm shift in reference to the city's zoo. The ZOOXXI project was presented in La Pedrera, in response to the general discontent of the Catalan population towards the practices of the Barcelona's Zoo. The proposal of this new model takes the population to a political conflict that implies the entity of the present zoo, the ZOOXXI project, the city council, animalist entities, technicians, professionals and the civil society.

On this analysis, it has been studied how the conflict develops, its phases, the political and social actors involved, the resources with which they are confronted with the problem and their capacity for influence, as well as the relationships they maintain between them.

In addition, we propose a multicriteria evaluation based on the analysis of six objectives of the key actors of the conflict including: Sustainability, economic interest, research and conservation, environmental education, animal welfare and animal rights. In this analysis the evaluation has been applied to the traditional zoo model and a prediction of the possible changes of each of the criteria studied for the ZOOXXI.

Key words: Conflict, ZOOXXI, zoo, politics, evaluation.

I. INTRODUCCIÓ

Barcelona, ciutat avantguardista i, en molts sentits, pionera pels drets animals, es planteja la reconversió del zoo de la ciutat. El zoo de Barcelona compleix, aquest 2017, cent vint-i-quatre anys i, malgrat la seva llarga trajectòria i facultats tant acadèmiques com educatives, manté una part considerable de la societat catalana descontenta de les seves polítiques.

La problemàtica del zoològic rau en la ineludible qüestió moral sobre el fet de mantenir, a Barcelona, una col·lecció d'animals apartats dels seus hàbitats, engabiats i exhibits, l'existència dels quals se supedita a satisfer el desig i la curiositat humana. Per part de la societat, les condicions en les que viuen els animals difícilment poden satisfer les seves necessitats físiques i emocionals, així com desenvolupar els seus interessos propis per tenir una vida plena.

És arran d'aquest malestar que es comença a gestar, l'any 2008, el projecte ZOOXXI, un projecte per la remodelació del model de zoològic. ZOOXXI neix de dues ONG animalistes que, anteriorment, s'havien donat a conèixer per dur a terme la ILP antitaurina a Catalunya i, en el cas que ens ocupa, organitzar nombroses protestes durant vuit anys davant de les portes del zoo per demanar el seu tancament. Al maig de 2015, el projecte ZOOXXI es presenta de forma pública i comença la campanya de reconversió basada en la necessitat d'adaptació del parc a l'ètica i la sensibilitat del segle XXI. Les promotores i impulsores del projecte consideren que el zoo actual de Barcelona encarna una institució anacrònica que, hereva d'un passat

colonial, necessita ser replantejada radicalment.

El projecte ZOOXXI es basa en cinc objectius de canvi:

1) Un zoo més autòcton: Un zoo on els animals exòtics vagin perdent pes i es contribueixi en major proporció a plans de conservació d'espècies autòctones i convertir el zoo en un centre de recuperació i educació sobre aquest tipus de fauna.

2) Un zoo més científic: Elaborar plans de conservació *in situ* en els hàbitats naturals dels animals, establir una xarxa de ZOOXXI que protegeixi cadascun un hàbitat del planeta diferent. Extreure d'aquests espais protegits la informació tant acadèmica com visual per exposar a l'espai virtual de ZOOXXI a la ciutat.

3) Un zoo més divertit: Dotar el zoo de tecnologies virtuals per poder conèixer els animals dels espais protegits de la xarxa ZOOXXI. Utilitzar les noves tecnologies com a tècniques didàctiques.

4) Un zoo més educatiu: Dotar el zoo d'una educació basada en la empatia cap als animals. Basar l'educació en l'espècie però també en l'individu.

5) Un zoo més ciutadà: On les decisions es prenguin en un comitè configurat per especialistes provinents de la societat civil i la ciutadania participi activament en la conservació de les espècies.

Davant del nou projecte, es desencadena una problemàtica entorn el debat ètic i moral de

sostenir el parc, que posa a la societat de Barcelona en un context de presa de decisió on és necessari analitzar, comparar i discutir cadascuna de les alternatives possibles. Per tal d'assegurar tenir un espai a la ciutat que pugui donar resposta a les necessitats evidents tant en termes d'educació ambiental com de recerca científica i conservació animal així com per donar i obrir un debat on es doni veu a tots els implicats, l'Ajuntament de Barcelona creà el grup de treball «Model de futur del Zoològic de Barcelona». Aquest grup de treball reuneix a diversos sectors de la població i tots els actors polítics i socials que tenen una opinió sobre el tema per a plantejar la situació i treballar conjuntament per a aconseguir arribar a un consens. D'altra banda el projecte ZOOXXI ha participat en el procés obert «Decidim Barcelona» i s'encarrila a una Iniciativa Legislativa per dur endavant el projecte, que començarà aquest març de 2017.

Aquest estudi neix de la intenció i finalitat d'ordenar, donar llum i fer més comprensible el procés que Barcelona es disposa a encaminar així com proposar, una eina d'avaluació multicriteri pels models de zoo proposats.

Els objectius principals de l'estudi són (1) Analitzar l'escenari del procés de presa de decisió per la remodelació del ZOO i el conflicte polític adjacent i (2) Analitzar l'oferta del nou projecte "ZOOXXI" paral·lelament al Zoo tradicional a la ciutat de Barcelona a través de la proposta d'un anàlisi multicriteri.

II. METODOLOGIA

La metodologia per a dur a terme aquest treball es basa en diferents etapes consecutives: recapte d'informació, estudi del conflicte polític i social respecte a la proposta de ZOOXXI, proposta d'eina d'avaluació multicriteri, aplicació de l'avaluació multicriteri pel model actual del zoo i predicció de l'aplicació pel projecte ZOOXXI, conclusions i, per últim, propostes de millora.

Seguidament s'explicarà com s'han dut a terme les dues parts del treball. Les fonts a les que s'ha recorregut per a donar resposta a les preguntes que s'explicaran seguidament, han estat aquestes:

Entrevistes: Rosario Carro (coordinadora del projecte ZOOXXI), Eulàlia Bohigas (responsable del Zoo de Barcelona), Rafael Cebrian (responsable dels projectes de recerca i conservació del Zoo de Barcelona), Araceli Porcel i Maria Josep Notó Brullas (responsables del departament d'educació del Zoo de Barcelona). També s'ha fet breus entrevistes telefòniques a cadascun dels actors polítics i socials participants al grup de treball "Model de Futur del Zoològic de Barcelona" de l'Ajuntament.

D'altra banda s'han analitzat els següents documents: Les revistes publicades pel Zoo de Barcelona, els estudis de reintroduccions i recerca fins el moment, les propostes de ZOOXXI i la documentació tècnica del Zoo de Barcelona.

Estudi del conflicte polític

Per poder analitzar correctament el conflicte en el procés de presa de decisió, ha estat necessari explorar la realitat del conflicte des de diverses mirades, d'aquesta manera podem entendre'l d'una forma integral. L'anàlisi s'ha realitzat de forma participativa amb actors externs i interns a la problemàtica i, per tant, compta amb la visió i mirada tant de actors més involucrats com els imparcials.

Aquesta fase del treball s'ha basat en l'estudi de la Universitat nacional de Còrdova "El mapeo de actores claves", l'estudi "¿Cómo analizar los conflictos?" de la UNAH, i especialment l'estudi "Analizando el conflicto" de la FAO. També s'ha comptat amb l'ajuda del llibre "Decisiones públicas" de Bruno Dende i Joan Subirats i el llibre "Análisis y gestión de políticas públicas" de Joan Subirat, Peter Knoepfet, Corinne Larrue i Frédéric Varone

L'anàlisi s'ha estructurat en les següents fases: (1) Marc del conflicte: El propòsit d'aquesta part de l'anàlisi és començar a identificar i descriure el conflicte, els seus límits, els orígens en base a esdeveniments i problemes de relacions, nivells i temes del conflicte, relacions geogràfiques i temporals i relacions amb altres conflictes.

(2) Marc d'actors: L'objectiu és analitzar i definir els actors així com identificar la mesura en què cada grup es veu identificat en ell i les relacions que mantenen els actors entre si. D'altra banda s'analitzarà també el poder relatiu de cadascun d'ells i la seva influència sobre els altres. (3) Curs i dinàmica del conflicte: És necessari per poder

entendre el recorregut que porta el conflicte i el moment en què s'estudia. Aquesta fase de l'estudi permet la comprensió del conflicte a gran escala tenint en compte tant el context polític, social i temporal com els esdeveniments més importants dins de la problemàtica, i ens permet valorar possibles opcions de resolució

Les eines d'anàlisi utilitzades en aquestes fases són les següents: (1) Perfil bàsic del conflicte, (2) Anàlisi de necessitats, interessos i posicions, (3) Mapa d'actors, (4) Línia del temps i fases del conflicte.

Avaluació multicriteri dels diferents models de zoològic proposats

Per a poder avaluar de forma fàcil i entenedora els dos models de zoològic que es debaten per gestionar el Zoo de Barcelona, s'ha creat una taula d'avaluació multicriteri on s'exposaran els principals indicadors dissenyats per a poder comparar ambdós projectes.

S'ha triat l'anàlisi multicriteri com la eina més útil per la comparació dels models de zoo proposats ja que ens facilita l'estudi del cas a través d'una taula on tots els criteris necessaris i amb importància a tenir en compte en la valoració, s'hi veuen reflectits.

Per a poder avaluar els diferents models de zoo proposats, aquest treball es basa en l'estudi dels sis objectius bàsics de cadascun dels actors clau del conflicte: Sostenibilitat, recerca

i conservació, educació ambiental, benestar animal, dret animal i interès econòmic. De cadascun dels objectius s'han establert una sèrie de criteris d'estudi que seran avaluats a través dels indicadors corresponents. La tria dels criteris i indicadors ha estat dissenyada per persones especialitzades en l'àmbit estudiat: Dr. Rieradevall (sostenibilitat), Dr. E.J. Valbuena (recerca i conservació), G. Corriols (educació ambiental), Dr. G. Gamboa (interès econòmic). Els criteris per l'objectiu relatiu al benestar animal i al dret animal han estat establerts a partir de documentació pròpia: s'ha usat la "Estratègia Mundial de Zoològics i Aquaris" de la WAZA per definir els criteris avaluable del benestar animal, i la literatura de Peter Singer i Tom Regan pels criteris en dret animal.

III. RESULTATS

Resultats de l'estudi del conflicte polític

Ens trobem davant d'un conflicte polític i estructural basat en una dissemblança d'opinions entre varis models de zoològic respecte els objectius, finalitat, estructura i ètica vers els animals.

S'entén que qualsevol anàlisi és preliminar i ha de ser afinat i estudiat curosament a mesura que avança el procés. Aquest anàlisi no és un fi en si, és part d'un procés per a definir i aprendre sobre el tema tractat a partir de la participació de cadascun dels actors.

Fins el moment, els únics resultats han estat la creació de l'ajuntament del grup de treball "Model de Futur del Zoològic de Barcelona" per a arribar a un consens entre els afectats. D'altra

banda, el grup de ZOOXXI, ha posat en marxa un procés d'Iniciativa Ciutadana per a portar directament la seva proposta al Ple de l'Ajuntament. Es calcula que es començaran a buscar firmes al març de 2017.

Els factors immediats de la resolució del conflicte estudiat són la possibilitat d'un canvi de model de zoològic que suposaria un gir estructural i el replantejament complet de la institució. Darrera d'aquest factor immediat, ens trobem que la possible reconversió formaria part d'un canvi a nivell de ciutat en termes de benestar animal i participació ciutadana. Si aquesta reconversió arribés de la mà d'una Iniciativa Ciutadana, aquesta seria la primera duta a terme a Barcelona, fet que reforçaria el nivell d'implicació social en les decisions del govern.

Els actors primaris implicats en la problemàtica són els següents (subratllats els actors clau): El Zoo de Barcelona, i/e l'actor opositor, el projecte ZOOXXI, i/e l'actor promotor del conflicte, el govern de la ciutat de Barcelona, i/e l'actor mediador i la Societat civil no organitzada.

D'altra banda, hi ha altres actors socials implicats, com els aliats dels actors promotors, en aquest cas la resta de ONG animalistes que prenen part en el procés de presa de decisió dins del marc del Grup de Treball de l'Ajuntament de Barcelona, i alguns partits polítics que han demostrat donar suport al projecte com ERC o BCOMU.

Els actors secundaris implicats en aquest conflicte són tots aquells que participen al

grup de treball de l'ajuntament: ONG, associacions, instituts, professionals, etc.

Després d'un anàlisi de les necessitats, interessos i posicions dels actors clau, així com de les funcions i les relacions que mantenen cadascun dels actors tant polítics com socials implicats, s'ha observat un recolzament important per part de la societat civil organitzada cap al nou projecte, i una reticència generalitzada dels treballadors del zoo, així com els seus representants, cap al mateix.

D'avant d'aquesta perspectiva, cadascun dels actors clau s'enfronten al conflicte amb unes eines i una tàctica diferent. El Zoo de Barcelona, compta amb recursos culturals que donen a la seva posició un raonament basat amb l'experiència. El projecte ZOOXXI, té de la seva banda els recursos emocionals i de lideratge, és a dir, són capaços de commoure la societat i compten amb un elevat poder de convocatòria. Aquests dos actors enfrontats compten, a la vegada, amb un nivell d'influència mitjà (només superat per l'ajuntament). L'ajuntament de Barcelona té recursos econòmics, ja que gestiona els impostos, recursos legals, i de control de la informació. A més, es mostra com l'actor amb més capacitat d'influència dels tres, de qui dependrà la decisió final.

Finalment, s'ha fet un estudi de les fases per les que ha travessat el conflicte, sent aquestes les següents:

Pre-conflicte: Inicia l'any 2009 amb la campanya "Liberad a Susi", liderada per "Libera!" amb el suport d'altres entitats animalistes a nivell nacional. Dura uns quatre anys i es basa en

protestes pel tancament del zoo. En aquesta fase comença la rivalitat entre el zoo i ZOOXXI que repercuteix en la incapacitat negociadora actual.

Desplegament: "Libera!" i la Fundació Franz Weber s'uneixen per la causa comuna i neix el projecte ZOOXXI. Aquesta fase dura uns set anys mentre el projecte es crea i fins la seva presentació pública.

Confrontació: Comença el 7 de maig de 2015, dia en que es presenta públicament el projecte ZOOXXI a la pedrera.

Crisi: Espai de temps actual on els dos projectes competeixen per tenir un lloc a la ciutat. Aquí hi té lloc la creació del grup de treball de l'Ajuntament així com el procés d'inserció de popularització de ZOOXXI i la futura recollida de firmes de la Iniciativa Ciutadana que iniciarà al març de 2017.

Des-escalament: Aquesta és una fase futura on es preveuen dos camins de solució del conflicte. D'una part existeix la possibilitat d'un consens al grup de treball on tots els actors polítics tant principals com secundaris decidirien el futur del model del zoo. Els canvis serien més suaus i progressius. D'altra banda hi ha la possibilitat de la Iniciativa Ciutadana, on ZOOXXI podria aconseguir 150.000 firmes en un termini curt de temps i aquesta proposta seria votada de forma directa pel ple de l'Ajuntament de Barcelona. En aquest cas el canvi de paradigma es donaria de forma completa i ZOOXXI prendria les regnes del nou model de zoològic.

Post-conflicte: Es poden preveure dos escenaris depenent del resultat del des-escalament. Si el futur del zoo es decideix amb un consens a través del grup de discussió, l'escenari semblaria que podria ser encara de cert conflicte o pressió per la comunitat animalista depenent del nivell dels canvis duts a terme al zoològic. Si el conflicte es resolgués per la posada en marxa de ZOOXXI vindrien temps de llargues discussions respecte com posar en marxa el projecte i la possibilitat de servir d'exemple a la resta de zoos respecte aquest canvi de paradigma.

Resultats de l'avaluació multicriteri dels diferents models de zoològic proposats

Els resultats d'aquest apartat són estudiats per cadascun dels objectius proposats. Primerament s'ha avaluat el compliment dels objectius per part del model actual del Zoo de Barcelona i, en segon lloc, s'ha efectuat una predicció del mateix estudi pel projecte ZOOXXI en base a les seves principals línies d'acció.

La predicció s'expressa en tres colors; en verd els indicadors previstos de millorar el resultat, en vermell aquells que es preveu que empitjoraran el resultat i en groc aquells que es preveu que romandran igual.

Aquests han estat els resultats:

- Interès econòmic:

OBJECTIU	INDICADOR	ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI
INTERÈS ECONÒMIC	INVERSIÓ INICIAL	0€	
	INGRESSOS	12,5M€	
	MANTENIMENT/any	2M€	

- Sostenibilitat:

OBJECTIU	INDICADORS	ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI	
SOSTENIBILITAT	CONSUM TOTAL	2.726.035		
	Energia	ENERGIA (kw/h)	kw/h	
	Aigua	% ENERGIA	0%	
	Gas	RENOVABLE		
	Residus	CONSUM TOTAL D'AIGUA (Hm³)	482.994 m³	
		% AIGUA DE PLUJA	0%	
	Materials	CONSUM TOTAL DE GAS (m³)	146.527 m³	
		RESIDUS TOTALS (Tones/any)	1.500,38 Tones/any	
		% REBUIG	9,55%	
		% COMPOSTATGE	79,98%	
		CONSUM TOTAL ALIMENTS (T/any)	261,284 Tones/any	
		CONSUM TOTAL PALLA (T/any)	300 Tones/any	

- Recerca i conservació:

ALTERNATIVES		ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI
RECERCA I CONSERVACIÓ	% ESPÈCIES EN PROGRAMA CONSERVACIÓ (2015)	30,76%	
	% ESPÈCIES AUTÒCTONES EN PROGRAMA CONSERVACIÓ	30% (dels programes finançats amb beques)	
	INVERSIÓ TOTAL RECERCA (€)	300.000€	
	NÚM. PROJECTES FUNANCIATS	27	

- Benestar animal:

ALTERNATIVES		ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI
BENESTAR ANIMAL	/	/	/

- Educació ambiental:

ALTERNATIVES		ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI
EDUCACIÓ AMBIENTAL	ANÀLISI D'OBJECTIUS	Molt baix	
Model educatiu	NÚM. ESCOLARS ANUALS	40.000	
Tallers Sensibilització externa als tallers	NIVELL CONEIXEMENT PER PANELLS INFORMATIUS	Neutre	

- Dret animal:

ALTERNATIVES		ZOO DE BARCELONA	ZOOXXI
DRET ANIMAL	VALORACIÓ DELS DRETS DELS ANIMALS COM A INDIVIDUS	No	

IV: CONCLUSIONS

Conflicte polític

- El conflicte estudiat es basa en una dissemblança d'opinions respecte els objectius, finalitat, estructura i ètica del model de zoo. Hi trobem els actors clau, que coincideixen amb els actors que formen el triangle dels conflictes en polítiques públiques: El Zoo de Barcelona (opositor), ZOOXXI (promotor) i l'Ajuntament de Barcelona (mediador). A part d'aquest actors, el conflicte engloba una quantitat important d'actors tant polítics com socials que prenen partit en la problemàtica estudiada.

- El conflicte estudiat afecta directament a la forma de fer política del govern de Barcelona, tant per la cerca de consens com per la possibilitat d'establir una Iniciativa Ciutadana.

- Es tracta d'un conflicte polític amb necessitat de mediador ja que els dos projectes, tot i mantenir la majoria dels objectius comuns en l'ideal del model del zoo, no tenen les mateixes idees sobre com dur-los a terme i no estan disposats a actuar conjuntament a causa de conflictes passats.

- El grup de treball "Model de Futur del Zoològic de Barcelona" que ha demostrat ser, per part de tots els implicats, una eina útil.

- Tenint en compte els antecedents, l'estudi de necessitats, interessos, recursos, posicions i poder d'influència dels actors claus, es pot concloure amb bastanta fiabilitat que hi ha dues sortides al conflicte:

- Un consens al grup de treball, que portaria a canvis més suaus i progressius.
- Una Iniciativa Ciutadana, on es donaria un canvi de paradigma complet.

Avaluació multicriteri dels diferents models de zoològic:

- Proposta d'avaluació multicriteri en base als objectius dels actors clau, com a eina útil a llarg termini per avaluar els diferents models de zoològics.

- Aplicant aquesta eina al model actual del Zoo de Barcelona i, fent una predicció dels resultats de l'anàlisi en un marc on el zoo es regeixi per les línies d'actuació de ZOOXXI, s'arriba a les següents conclusions:

◦ Sostenibilitat: El Zoo de Barcelona compleix amb l'objectiu en sostenibilitat, tot i que pot millorar en alguns aspectes com el % d'energies renovables (ara 0%) i la recollida d'aigua de pluja (ara 0%).

◦ Interès econòmic: Es mostra com un factor quasi irrellevant en l'etapa de presa de decisió. S'ha de tenir en comte, únicament la possibilitat d'una inversió en el cas de canvi de model en la fase principal del procés de reconversió.

◦ Recerca i Conservació: El model actual, demostra tenir un bon pla de recerca i un pressupost ampli (300.000 €/any) per a dur a terme els projectes aprovats (21 el 2016). En contrapartida, sols el 21% dels animals que viuen al zoo (30,76% de les espècies al 2013) pertanyen a un projecte de conservació. En matèria de fauna autòctona, sols el 3% estan en programes de reintroducció. Es preveu, amb el model de ZOOXXI, un augment en les espècies del zoo als programes de conservació i un augment d'espècies autòctones respecte el total d'animals del recinte.

◦ Benestar animal: No hi ha documentació suficient per fer l'anàlisi. El Zoo de Barcelona no ha comptabilitzat ni manté informes o registres del benestar tant físic com psicològic de la majoria dels animals al seu càrrec, fet que constitueix una greu falta de rigor. A més, l'entitat ha estat acusada varies vegades de pràctiques poc ètiques i de tenir animals que pateixen estereotípies.

Consta que el benestar animal no forma part de les prioritats principals del zoo i es mostra com l'objectiu menys valorat del model actual.

Amb ZOOXXI, el nivell de preocupació pels estudis i pel benestar en general té tendència a l'augment.

◦ Educació ambiental: El model educatiu del Zoo actual de Barcelona, s'ha qualificat com a «Baix» ja que compleix solament 3 de 8 dels objectius educatius proposats (en el model educatiu per al nivell infantil, només es compleix 1 dels 8 objectius educatius). El nivell de coneixement de les usuàries a partir dels panells informatius s'ha qualificat com a neutre tot i que es tenen evidències de la manca d'aprenentatge d'aquests al sortir del zoo (sols un 20% aprenen més de dos coneixements). Per contra, el número de visites escolars al departament d'educació és molt alt (40.000 escolars l'any) i el zoo es presenta com un centre amb gran poder educatiu gràcies a la quantitat d'afluència, recursos i pes en la societat.

ZOOXXI suposaria un canvi important a nivell de model educatiu i de recursos utilitzats en l'aprenentatge, com la implementació d'un centre d'educació virtual. Es pot pressuposar un augment en l'educació en l'individu.

◦ Dret animal: El dret animal no és un terme tingut en compte pel model actual del Zoo de Barcelona i suposa el canvi més gran a nivell de base de pensament d'un possible canvi de model.

• El Zoo de Barcelona manté alguns dels objectius ben gestionats, però per contra, en té d'altres que necessiten una revisió urgent. Seria positiva una millora en benestar animal i una revisió dels projectes de conservació i

recerca.

- El projecte ZOOXXI es mostra com una alternativa plausible i treballada però amb una manca important d'estudis, pressupostos i prediccions d'aplicació a causa de ser un projecte innovador en el seu camp. Seria positiva una millora a nivell d'infraestructura i plans tècnics.

V. PROPOSTES DE MILLORA

Un cop finalitzat l'anàlisi, es formulen certes propostes de millora per tal de millorar la gestió del conflicte polític així com l'estudi dels models de zoològic proposats.

Aquestes han estat les estratègies i accions proposades:

1. Línia d'actuació per la millora de la gestió del conflicte:
 - Creació espais de debats entre els diversos models de zoo, oberts a la ciutadania.
 - Creació espais per donar lloc a la opinió ciutadana sobre el conflicte.
2. Línia d'acció respecte la millora de l'estudi dels models de zoològic proposats:
 - Estudi de benestar físic i psicològic dels animals del Zoo de Barcelona.
 - Estudi sobre l'aprenentatge en la relació persona-natura al model educatiu actual.
 - Estudi sobre l'aprenentatge a través de tecnologies virtuals.
 - Estudi d'aplicació del projecte ZOOXXI en quan a espais protegits.

VI. BIBLIOGRAFIA

Baratay, E. (1997): «Un instrument symbolique de la domestication: le jardin zoologique aux

XIXeXXe siècles (l'exemple du parc de la Tête d'Or à Lyon)». Cahiers d'histoire, Comité historique du Centre-Est, 42 (3-4), pp.677-706.

Gusset, M.; Dick, G. (2011): «The global reach of zoos and aquariums in visitor numbers and conservation expenditures» Volum 30, article 5, Pàg. 566–569.

ZOOXXI (2015): «El tancament de zoològics al món».

Wilmer, E.; Ronny, A. «Cómo analizar los conflictos?», UNAH, Facultad de ciencias sociales.

Tapella, E. (2007): «El mapeo de Actores Claves» Universidad Nacional de Córdoba, Inter-American Institute for Global Change Research (IAI)

Engel, A.; Korf, B (2006): «Técnicas de negociación y mediación para la ordenación de los recursos naturales» Programa de Apoyo a los medios de subsistencia (PAMS), FAO, Organización de las Naciones Unidas para la agricultura y la alimentación.

Coser, L. (1970): «Nuevos aportes a la teoría del conflicto social» Buenos Aires.

Chevalier, J.M. Buckles, D.J. (2011): “Guía para la investigación, la planificación y la evaluación participativas”, Ottawa, Canadá: SAS2 Dialogue.

Salas, M. Manteca, X. (2016): “Evaluación del bienestar en animales de zoológico: indicadores basados en el animal”, Ficha técnica sobre bienestar en animales de zoológico, FAWEC, Núm 4.

Padilla, A.P. Gil, E.P. Miralles, N.P, Jofre, C.L. Ana, N.P. (2012): “Ética y bienestar de los animales en los parques zoológicos” UAB.

Louise, C. (2011): *Vidas enjauladas, los zoos de España investigados por Igualdadanimal*»

Walls, D. (2015): *Animal Rights Movement*, Sonoma State University

Delors, Jaques (1994): *La educación encierra un tesoro*, Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la Educación para el Siglo XXI, París: Edicions UNESCO.

Tester, Keith (1991): *Animals and society, the humanity of animal rights*. Routledge, col·lecció Social Theory, 232 pàgines.

Dente, Bruno i Subirats, Joan (2014): *Decisiones públicas: Análisis y estudio de los procesos de decisión en políticas públicas*. Barcelona: Ariel; Colecció Ariel Ciéncias Sociales, 368 pàgines,

Knoepfel, Peter; Larrue, Corinne; Subirats, Joan; Varone, Frederic (2008): *Análisis y gestión de políticas públicas*, Barcelona: Ariel, 285 pàgines.

Kramer, Fernando (2003): *Educación ambiental para el desarrollo sostenible*, Madrid: Catarata, 241 pàgines.